

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XL. Quid monstri sit lingua nugigerula, & quàm ea mendacio affinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

plerumque in latebris musticatis, uti mures. Et hæc murmuratio, jam Deum, jam magistratum, jam æquales, jam etiam res inanimas petunt, uti canis lapidem in se missum invadit morsu, quid hic demum luci est? dentes perdere, & quod cupias non obtinere. Beati Francisci Affinitatis socius Egidius, cuidam obmurmuranti, quod libi pena delicta gravior injungeretur, opportunitate in os occurrentis: Quamto plus murmurat, inquit, tanto amplius te oneras: & quanto humilior sanctæ obedientiæ jugo caput submiseris, tanto tibi levius futurum erit onus.

§. V.

Mellissimus Doctor Bernardus, sed hic profecto non mella stillans: Grave peccatum, inquit, est murmuratio, Regnum celorum nullus qui murmurat accipit: nullus qui illud accipit, murmurare potest. Virtutes perdimus, si pro cibo vel potu murmuramus. Igitur necessarium est valde nobis consilium Pauli Apostoli, dicentis: Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, in deserto videlicet, & perierunt ab exterminatore. Lingua ergo nostras à murmuratione custodiamus, ne (quod absit) sicut illi perierunt in hoc seculo, nos pereamus in futuro. Non ergo murmuremus, ne forte sicut illi perierunt in hac vita, nos pereamus in futuro. Caveamus ab omni murmuratione, ne forte quod illi passi sunt in corporibus, nos patiamur in animabus. Iterum Apostolus consulendo nobis loquitur dicens: Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt & à serpentibus perierunt. Christum tentat, qui pro cibo, vel potu, vel vestimento murmurat, sicut scriptum est de eodem populo: Tentaverunt Deum in cordibus suis, ut pererent eas animas suas. Et murmuraverunt in tabernaculis suis, & non exaudierunt vocem Domini. Omnis qui murmurat, venenum diaboli habet in lingua. Cavendum est ergo nobis à murmuratione, ne mortifero & diabolico veneno pereamus.

Hanc ob causam toties tamque variè hortatus nos Paulus: Omnia, inquit, facite sine murmurationibus, & hesitationibus, ut sitis sine querela, & simplices filii Dei. Quam sollicitè divinus hic Ecclesiastes monet, ne cum Christiano nomine censeamur, Judæi simus, & pereamus ab exterminatore: illo nimirum exterminatore, inquit Bernardus, qui postus est in hoc ipsum, ut à terminis beate illius civitatis arceat murmurantes. Custodiamus nos ergo à murmuratione quæ nihil prodest. Quisquis, vult esse cælitum amicus, ne velit esse frater Icariorum Judæ proditoris, quem certe obmurmuratio in præceptis egit: nam postquam ausus est esse murmurator, nil verius esse proditor. Optimè dixit beatus Antiochus: Murmurator est instar turbidissimi amnis, qui verò non murmurat, illimis est rivulus. Hoc agamus, ô Religiosi, ô Christiani, jubeat, velit supra nos Deus, quidquid sanctissimæ illius Voluntati placuerit, nos id omne sine murmure toleremus; imperet magistratus, mandent domini, vellicent æquales, non murmurando longè levius, quidquid erit oneris perferetur. In plurimis triumphare poterit, quisquis poterit nunquam murmurare.

N

CAPVT XL.

Quid monstri sit lingua NUGIGERULA, & quam ea Mendacio affinis.

Facundissimus Græciæ Orator Demosthenes, cum ad populum Atheniensem verba faceret, observaretque nonnullorum aures languere, & oculos in somnum faciscere, ingeniosè vela vertens: Audite, inquit, viri Athenienses rem novam, & antehac inauditam: Duo quidam Megaræ ibant æstuante cælo, nec ulla se arbores

A offerebant quæ foliis æstum temperarent. Alter asino vehens hoc unum subsidii reperit, infra asinum se abicere captandæ umbræ. At comes qui jumentum equiti elocaverat, hoc omni modo prohibere velle, & elocatum asinum dicere, non umbram asini. Vix hæc Demosthenes cæperat, cum omnes arrectis auribus altare, neminis oculi conquiniscere, avidissimè omnes rei eventum expectare: at Græcus Orator auditores increpare, fabularum famem objicere, nugarum suam perstringere, vigilantiam ad serjâ postulare, denique ad causæ momentum attentos reddere. Notum humanæ gentis vitium est, rumores & nugas avidissimè consuetari. Huic vitio bellissimè subservit lingua, quam suo nomine *Nugigerulam* vocamus, cujus hoc munus est, nugas dicere, rumores spargere, facetias & jocos serere, serjâ vix unquam libare, omnium aures fabulis mulcere, nova priscis, falsa veris miscere, absurda quæque pro novis, infecta & nunquam somniata pro factis vendere. Hoc *Nugigerule* officium est, amplum illud; sed census exigui, & dispendii sæpe maximi, de quo nunc plura.

§. I.

Vetus est Germanis verbum; Hominum stultorum manus in omni pariete monumentum relinquunt stultitiæ: talis est lingua *Nugigerula*, omnium aures rumoribus & fabulis implet, veris an falsis hoc ipsi non est cura. Vix tenuis alicubi latebris emergit rumusculus, mox adest *Nugigerula*, & partum hunc velut Levana tollit, eumque jubet protinus grandescere, atque ut formosior sit, lacinias ei amplissimas induit. Ita obvio cuique rumores ut recentem ac musteam, imò ut veram narrationem obtrudit, & plerumque vix quidquam veri habet: ita falsitas brevissimo tempore propagatur per Orbem. Quisquis rumorem audit, addit aliquid & affingit auditis, quidquid aut credulitas aut decorum suaserit. Hinc narrationes nascuntur monstruosissimæ, quæ demum omnem veri similitudinem exuunt. A quo uno *Nugigerula* commendanda est, quod ea narrat sapissime quæ non multo egeant examine; primo aspectu liquet, quam excedant fidem narrata. Sicuti Montanus venter & gulo voracissimus primo morsu noverat, & quo litore mitterentur ostrea. Facetè Juvenalis:

— Circei nata forent, an
Lucinum ad sacrum Rutupinove edita fundo
Ostrea, callebat primo deprendere morsu.

Sat. 4. vers.
140.

Ita prorsus narratiuncula quædam, quas honesto nomine *NOVA* vocamus, vix audiuntur, & fidem amittunt. Nam uti machinamenta olim lignea eo artificio compingebantur, ut cum in triumphorum pompâ ducerentur, subito crescerent, & sese in altum efferrent, Poëtæ docent:

Et crescunt media pægmata celsa viâ:
Vel qui more avium sese jaculantur in auras,
Corpora que adificiant celeri crescentia nexu.

Martial.
lib. 12.
epigr. 2.

Sic rumores ubi spargi cæperint, subito crescere solent, & in eam extendi magnitudinem quæ credi non possit. Cautelâ hinc opus maximâ, ne dum *NOVA* narramus, verterem perdamus fidem, & mendaces habeamur. Qui tantum audita refert, sapissime fallit, falsus ipse prior. Thales à quodam interrogatus, quantum à vero falsum abesset? Quantum, inquit, oculi distant ab auribus. Maximus sensit autem eos plerumque mentiri, qui audita solum, non visa referunt.

Si omne quod è fodinis erunt metallici, argentum esset vel aurum, jam pridem Orbis hic noster deaurari potuisset; sed dum metallum, quod effossum est ab admistis sordibus, terrâ, saxis, arenâ secernatur, ad lamellam exiguam redigitur: ita se habet rerum novarum citatio; si demantur ficta, falsa, malè percepta, per conjecturas addita, heu quam modicum puræ puræ veritatis remanet plerumque dimidiam partem confectum est, quod

Quod oratione verbosissima enumeratur. Verissime dixit Nicetas Choniates: Fama veritatem saepe opprimit, necesse qui quidam adfert. Nimirum quantum crescit eundo fama. Nec est quod miremur; frequenter omni operâ & studio hoc agitur, ut falsissima quæque in populum spargantur, ut misera plebs spe vanissima lactetur. Revocet quis in memoriam annum millesimum sexcentisimum decimum septimum, & sequentes alios ad millesimum sexcentisimum trigelimum, quanta his annis, quamque monstruosa prodierunt figmenta? quæ tamen omnia sub honestissimo nomine rerum novarum vendebantur. Hoc unice multis in urbibus curabatur, ut plebs speciosissimis commentis animaretur, ad fortunas omnes exponendas in tam fortunatum bellum. Cura hic ingens fuit publice veritatem ignorari: Hinc plurimis post omnia perditâ, creverunt tamen animi rumoribus inanissimis erecti. Jamque veritas passim tam ignominiose habetur, ut ejus ludibrium vel laxo sit grave. Et eo fabularum prolapsi sumus, ut in civitatibus alicubi novarum rerum scriptores quantant, quæ veritas placeat, Catholica an Lutherana? Quali veritatis genius hoc admittat, sibi ipsi contradicere? aut hæc, aut illa veritas non sit veritas necesse est, quando sibi tam largiter contradicunt.

§. II.

Duodeplex malum quibus cœnobita evertuntur.

Reg. comp. 37.

Inter Apostolos labes loquendi scripti Ioan. c. 11. v. 23.

1. Tim. c. 4. v. 7.

Ibid.

1. Tim. c. 2. v. 23. Venenum verè letalis simum.

Solebat Bernardus duodeplex malum per censere, quibus cœnobita evertentur. Sunt hæc ordine: Prælati negligens, Discipuli inobediens, Juvenis otiosus, Senex obstinatus, Monachus Curialis, Religiosus caussidicus, Pannus pretiosus, Cibis exquisitus, Irreverentia circa altare, Lis in capitulo, Dissolutio in choro, denique Rumor in claustris. Revera inter tot cœnobiorum mala non est minimum, quod est ultimum, Vani Rumores. His exterminandis aut saltem non temere narrandis, certam legem sanctus Ignatius Lojola suis injunxit. Neque nos de scriptis solum rumoribus hic agimus, sed de quocunque alio relatu, qui ubi aliquid incrementi sumplerit, mox in rumorem transit. Inter ipsos etiam Apostolos hæc loquendi labes serpente caput: Exivit sermo iste inter fratres, quia discipulus ille non moritur. Tantis auctoribus hoc sparsum est, ut id scripto fuerit refutandum à Joanne, qui clare asserit: Non dixit ei Jesus, non moritur, sed sic eum volo manere. Nimirum verba Domini sinistre percepta, aut perperam explicata, statim rumore salum constarunt. Hoc ipsum hodieque millies contingit; excipiuntur aliquot voculæ, sed mutilæ, aut ad audientis arbitrium detorque: hinc rumores falsi, hinc aniles fabulæ, hinc nugæ nugarum.

Timotheum divinus Paulus sic hortatur: Ineptas & aniles fabulas evita. Eas potissimum fabulas notavit, quas Simonianorum hæresis, de rerum creatione, de pugnis Angelorum, de bono & malo Deo, de cibis bonis & malis confinxit. Post impias istas, profanæ quoque fabulæ damnandæ, quibus quotidianum sermonem condiri, credimus imperit. Nam et si salva sint hic omnia, nihilominus stultitiam prodiit Nugigerula insignem.

Gorgias Sophista, duos adiit indoctos philosophos, unum ridicula proponentem, alterum insulsa respondentem: Ecquis vestrum, ait, stultior, qui hircum mulget, an qui cribrum supponit? Istud Gorgie sapissime querendum foret: quis magis fatuus, qui fabulas tam indoctas, rumuloscos tam mendaces spargit, an qui credit & aliis vendit auctiore pretio? Ineptus ergo fabulas, o Timothee, evita, exerce autem te ipsum ad pietatem. Nam multi optimas horas pessime perdunt, dum ea legunt, quæ profanis aut sordidis imaginibus sic occupant animum, ut ei vix liceat cogitare sanctiora. Tu ergo talia lege, illa meditare, quæ meliorem te faciant, quæ saniores in te affectus suscitant, nutriantque: Stultas & sine disciplinâ quaestiones evita, quibus Atellanæ fabulæ, Ma-

daurentes & Arbiteri, scriptores impurissimi abundant. Norit igitur Lingua Nugigerula, quantum faciat damni, dum nugis spargendis studet. Hoc tam inanimatissimo, pretiosissimum tempus, cuius unus jactura irreparabilis, per ludum & jocum amittitur, animis sic impetitur nugis, ut optima quæque nausceat, & grande ceaseat fastidium precari. Et quia Nugigerula saepe fallâ pro veris venditat, pessimum nomen conciliat suo domino, ut de eo passim dicatur: Bonus iste vir, multa dicit, pauca probat, nec omnia quæ affirmat, ex tripode pronuntiari credendum. Hæc talis fama nemini non plurimum officit, cum scilicet queri solet: Talisne hinc hominilingua est, cui non semper tutò liceat credere? qui sapissime quidem grandi hiatu, Nova, Nova proclamet, id tamen plerumque non aliter interpretandum, quam Mendacia, Mendacia. Et quoniam discretus hic nugarum somniis suis atque ineptiis multos decept, credit ei Judæus Apella, aut quisquis alius verbis duci voluerit. Nos illi cras credemus, hodie nihil. Hoc suo domino Lingua Nugigerula nomen parit, ut omnes qui eum noverint, dicant, nugigerulus, fabulator, nugitendus est: audiamus ergo, quæ nova somnia ferat hichomus; historiâ fabulari plenus est; quacunque parte dolam hoc relinas, nugamenta copiosissime fundit, nempe rumoribus narrandis semper paratus est; cum deest quod narret, tam fertilis est ingenii, ut rumores nullquam auditos ipse fingat: ratissimum apud eum hospes est Veritas. Hanc famam colligit, hoc habet ille commodi, qui nugis ac rumoribus recensendis vel etiam audiendis tam studiosè vacat. Nam cum nitissimè de illo alioquuntur: Ut scias, inquit, quid hominis sit iste, patiti & domo Atheniensis est, de quibus illud beati Pauli jam notum: Athenienses autem omnes & advena homines, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid novi.

§. III.

Sed ô humanæ mentis temulentiam! Vitam agimus brevissimam; dum ordimur, finis est: Tempus pernicissimum non gressu, non cursu, nec volatu recedit, sed momentis fluit singulis, nôque inania cogitantes deserit, fugâ æternum irrevocabili: Nos tamen inter hæc rapidissimi temporis præcipitia non tantum leni sumus, sed etiam nugaces & optimos quosque dies sterilissimis nugamentis frangimus. Agit nox, agiturque velox dies: insciti rapimur, dum nugamur, & permittimus ludimus. Seneca celeritatem temporis explicaturus: Nunquam Virgilius inquit, dies dicit ire: sed fugere, quod currendi genus concitatissimum est.

Optima quæque dies miseris mortalibus, avi Prima fugit.

Quare optima? quia restat quod incertum est. Quare optima? quia juvenes possumus discere possumus faciem animam, & adhuc tractabilem, ad meliora convertere: quia hoc tempus idoneum est laboribus, idoneum agendum per studia ingenii, & exercendis per opera corporibus. Quid ergo cessamus, quid fabulas ac nugæ tractamus? Meliora prætervolant, deteriora succedunt. Quemadmodum ex amphorâ primum, quod est sincerissimum, effluit, gravissimum quodque turbidumque subijci: sic in ætate nostrâ, quod optimum, in primâ est. Ad exhaustum potius patimur, ut nobis facem referremus. Itaque toto hoc agamus animo, & ineptiis ac nugamentis omisiss, in rem unam laboremus, ne hanc temporis perniciosam celeritatem, quam retinere non possumus, relicti demum intelligamus. Primum quique tamquam optimus dies placeat, & redigatur in nostrum. Perici:

Hic meus est, dixere, dies. Ita dies sunt nostri, cum eos usurpamus ad serias alieni sunt & nihil ad nos, qui inter nugæ ac fabulas elabuntur. Calliope Machetes religiosissimus senex, Cassiano teste, dicitur bolum otiosarum fabularum fautorem maximum esse: his argumentis docuit. Sermonem cœperat Machetes de rebus sacris

rebus divinis. Auditores, quos habuit, verborum modulis paulatim sopiri, & toto capite annuere: sic dicta omnia surdis auribus transmittere. Senex sermonem ceptum subito abrumperet, & jucundam texere fabulam: & Audite, inquit, obsecro rem miram, quā ratione Vulpes & Simia, alternis sese artibus circumvenerint. Vix narrationem hanc ingressus, & mox omnium oculi reviviscere atque aperiri, aures audiendi cupide patere, jam nemo dormire amplius: Hic ferō ingemiscens senex: Coepimus, inquit, divina sermone profecti: mox ferē omnium oculos & aures occlusit sopor, & nescio quā inexpugnabilis dormiendi necessitas; paucissimos ea quæ dicebantur attentos habuerunt: ubi verō fabulosum apologum exorsus sum, illico excussus est iners somnus, nemo non vigilavit. Videte quæso, fratres, quis sacri sermonis impugnator huc irreperit, quis oculis oppresserit hoc lethargo; Profecto non alium reperietis, quā illum ab inferis pervigilem draconem, qui tum maxime somnum inducere conatur, cū dicuntur animo profutura: cū verō fabulæ percerentur, attentam omnibus vigilantiam facile persuaderet. Videte, fratres, quā arte tam vitiosum soporem expugnetis. Qui dormit secis & vigilat fabulis, discipulus est cacodæmonis.

Maches Anachoretā litteras nec unas tantum, sed plures in fasciculum colligatas accepit ē patriā. Hic ipse secum quærere: Et quantum, inquit, temporis perdes, dum has tot chartas perlegas? quantis animum cogitationibus implebis; quā vanam inde lætitiā, aut quā inutilem hauries mœrorem? quot diebus laborabis, dum parentum, cognatorum, & amicorum memoriam aboles? quid facies tam diversis & precibus & blanditiis confusus? mox masculā manu arreptum fasciculum etiamnum ligatum coniciens in ignem: Ite, inquit, cogitationes patriæ; latius est vos ardere quā meam mentem.

Hunc feliciter æmulatus sanctus Ignatius Lojola: nam cū clauis cubiculo ardentem precaretur, janitor ad fores bis tēve pulsavit, vocem prætolatus quæ juberet ingredi. Cū preces Ignatius perseveraret, & nec verbulo responderet, janitor iterum iterumque obrundens ostium, molestus esse non desit. Demum pandens januam: Quid, inquit, tibi vis frater? Cui janitor: En Pater litteras, ait, allatas ē patriā; & unā litterarum fascem tradidit Ignatio: qui ostium obserans, accensum focum circumspexit (hiems erat) & liberalissimā manu litterarum fascem pabulum projecit igni; at ipse continuo ad intermissas preces rediit. De v's bone, quā non avidi erant rerum novarum sanctissimi quique viri, quibus longē consultius visum est tot unā litteras, quā tempus comburere, chartaceos libellos flammis abjicere, quā animum curis, quæ nocere plurimum, prodesse vix quidquam possunt. Quin ergo & nos liberā voce dicimus: Ite vani rumores, ite, longē satius est, hæc talia nesciri, quā animi tranquillitatem amitti, curas augeri, lætitiā vanam accendi, mœrorem non profuturum ali, tempus omnium pretiosorum pretiosissimum pessimē consumi. Profecto pars magna tranquillitatis est, hæc velle ignorare.

O

CAPUT XLI.

Otiosam Linguam diversē perniciosam esse,
& de illius penā.

Eram æmulatur mens humana, calore mitescit & formam quamcunque mollis recipit, frigore inducitur, nec facile signatorum annulum admittit. Collo-

Tom. I.

quia verecunda & Christianam sapientiam spirantia, intellectum sic afficiunt, voluntatem sic calefaciunt, ut flecti se sinat, & formantem manum facillima sequatur. Cleophas cum socio comite Emauta ibat ipso die reviviscens Christianerant hi duo peregrini, velut durissima cera, quā unicū colloquium pium in eam facilitatem emolliit, ut magistra manus obedientem haberet ad omnia. Nutabat fides horum viatorum desperandis colloquiis miserē convulsa, sed hanc tertii comitis colloquium sic denuo erexit, ut hi duo ipsimet fateantur: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in vīdē* Nec mirum, Ignitum eloquium tuum, (Domine) vehementer.

Luc. c. 24.
vers. 32.
Psalm. 118.
vers. 140.

Colloquia verō vana & otiosa ita omnem virtutem enervant, ut Paulinum oraculum pronuntiet: *Corrupti sunt bonos mores colloquia mala.* Malis colloquiis jure annumerantur otiosa, quæ verborum semper plurimum, nihil emolumenti, plerumque multum detrimenti habent, prout scilicet facundiam suā explicat lingua Otiosa, de quā nunc agendum. Et principio quidem exponendum, quæ verba dicantur otiosa; deinde quantum ea damni adferant; tertio quæ eorum sit pœna, & cur illa tantopere cavenda.

§. I.

Otiosa lingua nominatur, prout eam Hieronymus depingit, quæ nec loquenti nec audienti prodest. Hinc Otiosum verbum beatus Gregorius appellat, quod aut iustæ necessitatis, aut piæ utilitatis intentione caret. Hinc quidquid loqueris, inquit Bernardus, nisi intendas alicui prodesse, otiosum est. Varium ab his & multiplex damnum: nos ea in quatuor classes reducimus.

Greg. lib. 7.
moral. c. 17.
& homil. 6.
in Evang.
Bernard.
Poff. Dom.
cap. 25.

Prima: Otiosa verba flammæ piacularium nobis sunt pabulum. Ecquid in otiosas voces gravius aut formidabilius dici potest, quā quod servator Orbis his omnino verbis proclamaret: *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.* Pensate hæc obsecro; ad tribunal trahuntur verba etiam otiosa, quantumvis innoxia, quid lascivis fiet, quid fiet noxiis & blasphemis, si vana quoque & inutilia coguntur in ius ambulare? Bernardus hic ingemiscens: *quā vera sententia, inquit, in multiloquio non effugiendum peccatum. Ut enim præteream de triplici cetera, si propterea est otiosum verbum, quod nullam rationabilem causam habeat, quā rationem de eo reddere poterimus, quod est præter rationem?* Nemo ergo arbitretur otiosa verba, ut vilissimum quid, oblivioni tradenda; in die judicii ratio de iis exigetur, nec tantum de aliquibus, sed omne verbum otiosum judici sistetur. Heu nobis, inquit Bernardus, *quānam poterit reddi ratio de otio?* Otium non est, si non omnino ratione vacuum est. Quod si homo unicuique multa millia otiosorum temere fundat, dum vivit, quis erit numerus otiosorum verborum, quæ omnes omnino homines loquentur? Id tamen exactissime constabit summo judici, quot, & quænam universi & singuli sacculis omnibus protulerint; omne verbum otiosum dabit supplicium.

Otiosorum verborum damna: 1. Flammæ piacularium pabulum sunt. 2. Attrib. c. 12. vers. 36. 3. Idem de præcept. & dispens. c. 12. initio.

Classis secundæ damna sunt: A verbis otiosis facillime transitur ad scurrilia, & ad noxia. Amnis exundans citò fit lutosus; lingua exerrans omne genus sordium brevī colligit. Verissimè dixit Gregorius: *Dum otiosa verba negligimus, ad noxia pervenimus.* Primò quidem loquimur aliena, & quæ nihil ad rem; paulatim miscemus detractiones; tandem erumpit lingua in contumelias; quicquid non abstinere otiosis, sanè nec noxiis abstinere.

Gregor. in ba negligimus, ad noxia pervenimus. Primò quidem loquimur aliena, & quæ nihil ad rem; paulatim miscemus detractiones; tandem erumpit lingua in contumelias; quicquid non abstinere otiosis, sanè nec noxiis abstinere.

Tertia damnorum classis est: Otiosa verba, omnem pietatis spiritum extinguunt, mentem obnubilant, tranquillitatem turbant. Verissimè dixit Salomon: *Vbi verba sunt plurima, ibi frequenter egestas, virtutis scilicet & bonæ mentis.* Si vasi vinario aut unguentario desit operculum,

3. Mentis obnubilatio, & omnis pietatis extinctio. Prov. c. 14. vers. 23.

N n

lum,